

RLF är en aktig och livaktig organisation som gärna förenar nytta med nöje. Här ovan syns en smula post festum en bild från det tillfälle då en del av Gotlands RLF-are under resan till huvudstaden besökte de imponerande bilfabrikerna vid Augustendal. Bussturen och visningen var anordnad av den kända bilfirman Emil Appelquist.

Gutnisk bondesamling...

(Forts. fr. sid. 1.)

gjort något för att skaffa oss möjligheter att få den vila som den anser vara så nödvändig för de samhällsklasser som ha så mycket kortare och lindrigare arbete än vad vi och i synnerhet våra hustrur ha.

Det finns inga som ha ett så hårt och litet uppskattat arbete som böndernas hustrur. Det finns inga som föra ett så strävsamt och hopplost liv som dessa kvinnor. De skola i de flesta fall arbeta ute om dagarna, om kvällar och nätter skola de hålla hemmen i ordning, lappa och laga. Det är de som skola uppfostra den ungdom som skall bli det kommande Sveriges kärna och ryggrad. Det är på dessa kvinnor det beror om detta släkte skall växa upp till ansvars-kännande och dugliga samhällsmedlemmar eller ej.

Vi behöva hålla tillsammans för att skaffa våra efterkommande en dragligare tillvaro än den som vi själva ha haft. Vi behöva hålla tillsammans för att kunna arbeta bort vår gamla skötesynd avundsjukan och i stället visa en obrottslig solidaritet — — — då, man förstå då, kunna vi få den makt som ger oss möjlighet att göra vår röst hörd. Ja, då ha vi makt att skaffa oss de som nu många vilja se oss, nämligen Rättvisa!

Det är de utom vår förening ständigt jordbrukarnas skam att RLF ännu ej är 100-procentig. Det är deras fel att vi ännu ej ha den makt som vi borde hava.

Jag ber ätt till alla Gotlands bönder och deras hustrur få rikta den från mitt hjärta gående meningen: *Sluten mangrant upp kring RLF:s ständer!* Vi behöva varandra så innerligen väl. *Tänk på Eder själva, Edra hustrur och Edra barn*, men tänk även på *Eder yrkeskamrater. Bröder låtom oss enas!*

Så framträdde musikdir. Bertil Eldhagen, Östersund, på estraden och började arrangera allsängen. Han berättade först en historia och försökte från början få alla med på noterna, delvis lyckades det också när man sedan klämde i med Georg Nybloms sång: *»Fram till seger, bondeskaror.»* Men nu liksom alltid, när på, när det sjunges allsång på Gotland, så verkade det något trögt, liksom man vore rädd att börja innan den som sitter en närmast börjar, och gör han inte det, då tiger man snällt. ... Som solonummer utförde dir. Eldhagen härpå Athéns *»Land, du välsignades.»*

Fosterländskt föredrag av landshövdning Jeppsson.

Landshövdning Olof Jeppsson höll därefter ett av varm fosterländskärlek präglad anförande.

Fosterlandet är inte bara den mark där vi trunga, den jord som vi bruka, det som vi ser och som fagar vårt öga, yttrade tal. bl. a. Det är det språk vi tala, det är de hänsynnas minne, dagens arbete och möda och det är framtiden vilken vi hoppas på trycket av. Men det är ännu mycket mer, det är bl. a. även människorna, samhället är en produkt av nuvarande och tidigare generationers arbete. Under de senaste årtiondena har vårt land genomgått en storartad utveckling i ekonomiskt hänseende. Utan överord kunna vi i dag säga att vi leva under bättre och dragligare förhållanden än de flesta andra folk. Men det är alltför mycket som behöver hjälpas upp, enskilda individer, folkgrupper och landsdelar som ej kommit i åtnjutande av det ekonomiska uppsvinget.

Tal betonade härifrån att det var en hel del orsaker som bidragit till den ekonomiska välfärdens häjande. Bl. a. att vårt lands naturrikedomar utnyttjas på ett mera effektivt sätt än tidigare. Exempelvis på de ställen jordbruket, tal nämnde här en del siffror vilka beskildrigde produktionsökningen. Vår spannmålsodlingen beträffar av denna på 1890-talet i medeltal 11 deciton på hektar och nu gör den över 20 dt. Höstvetet gav då 15 à 16 dt. pr hektar nu gör den 25 dt. Höstgräset har ökat från 14 à 15 dt. pr hektar till 20 deciton. Den totala spannmålsodlingen i riket utgjorde 1890 2,300,000 dt. nu utgör den 4 mill. deciton. Brödsåden, vete och råg, har ökat märkbart från 700,000 dt. till över 1 mill. erthundretusen deciton. Vad det beträffar rotfrukter så har sockerbeterna

ökat från 700,000 ton 1890 till två mill. ton f. n. och foderrotfrukterna från 400,000 ton till 2,5 à 3 mill. ton. Denna utveckling beror till större delen på effektivare brukningsmetoder och förändrade utseende men i någon mån även på nyodlade arealer. Vårt land är numera, vad det beträffar jordbruksprodukter, självförsörjande.

Men förutom jordbruket har även andra näringsgrenar bidragit till ökandet av välfärdet: skogarna och dess produkter, vattenfallen och deras utnyttjande, våra viktigaste driftledare, ingenjörer och tekniker som skapat industrier som både är betydande här hemma och ha en rangplats på världsmarknaden, våra berg med dess värdefulla gruvor där det t. o. m. finns guld, etc. Men det väsentliga är vårt folk, vi ha enhetligt och gott folkematerial vilka alla känna nationell gemenskap. Genom den sociala omvårdnad som statsmakterna på senaste tiden tagit kännas också envar kanske mer än tillföre att de ha ett hem i gamla Sverige. Vår symbol, den blå-gula flaggan, som förr syntes endast från ett fåtal stänger hissa numera allmänt, den föres även i läten för stora demonstrationer där förut röda fanor fladdrat. Vad som sker ute i världen gör att vår fosterlandskärlek ytterligare stärkas. Vårt land har haft 125-årig fred och varje svensk man och kvinna hoppas i den dag som är att vi skall undgå krigets fasor, att de vapen som även vi behöva smida ej behöva användas i blodigt allvar.

Landshövdningen slöt med att citera J. L. Runebergs bekanta ord: *»Bevara, Gud, vårt fosterland. Håll över det din starkhets hand. Och var dess hägn i strid som frid. I sorgens som i i glädjens tid.»* Efter det med applåder mottagna föredraget sjöngs *»Du gamla, du fria»* unisont varpå landshövdningen utbragte ett kraftigt besvarat *»leve Severiges»*, omedelbart följt av *»Vårt lands»*. Härefter sjöng dir. Eldhagen ett par solosånger, varpå följde ett par timmars paus då publiken hade tillfälle att få förfriskningar. Det var nämligen även väl sojt för den timliga näringen och förutom kaffe, läskedrycker, glass etc. fanns det även en livligt gouterad mjölkbar, för vilken Stånga mejeri svarade.

Att dylika välskötta mjölkbarer snart bli obligatoriska på alla friluftsfester av vilket slag de vara mände är verkligen att hoppas.

Föredrag om RLF:s arbete.

Efter pausen fortsatte programmet med allmogemusik av de gotländska elitspelmännen på området och sång av dir. Eldhagen, även den livligt senterad. Härefter framträdde ordf. i Östergötlands länsförbund av RLF, friherre C. A. Liljencrantz, Vikingsstad, och höll ett inspirerande föredrag om RLF:s arbete och strävan för jordbrukarnas bästa. — — —

Jordbruksbefolkningens problem äro hela folkets.

Han framhöll till en början att den jordbrukande befolkningens problem icke äro och ej heller kunna vara en enskild folkgrupps problem utan hela svenska folkets. De svåraste problemen för hela vårt folk hänga i oerhört hög grad samman med moderniseringen och dess ställning i samhället. Alla svenskar utgöra samfällt en produktionsenhet, där varje kugga har sin uppgift att fylla. Vore sig vi arbeta i jordbruk, skogsbruk, fiske, gruvedrift, järnbruk, pappersbruk, export- eller hemmamarknadsindustri, handel eller samfärdsel eller fria yrken, vare sig vi äro arbetstagare eller arbetsgivare hänga vi alla ihop genom språk, månghundraårig kultur, släktskaps- och härstamningsband, likartade bruk och sedvänjor. Vi lida under samma lagar och en ensartad administration. Var och en har sin uppgift att fylla gentemot hela vårt folk. Vi måste också besinna att vårt svenska folk icke i längden kan leva av annat än vad vi producera. Och att leva och leva lygligt är efter våra begrepp att konsumera. Vi äro konsumenterna mycket måste vi också producera mycket. Och skola vi producera mycket av vad slag det vara må, så måste vi arbeta och få ut något av arbetet. Jordbrukets livsproblem liksom hela folkets livsproblem äro arbetsproblem, vare sig det gäller kroppsarbete eller tankearbete. Jordbrukarbete har i gångna tider varit mindre tankearbete och mycket kroppsarbete, men det blir undan för undan mera tankearbete och lättare kroppsarbete. Det är förr utskafes med slaga på nu produkten av ett mer utvecklat tankearbete, tråkverket. Där förr husmodern bar vattenhinkar från källan, där levererar nu

hydroforen ätt vatten direkt vid däckbänken.

Jordbruket har av naturliga skäl blivit offer, när andra näringar gjort sina snabbt ladvinnningar. Att snabbt reformera hela folkets tusenåriga modernisering måste med naturmoderighet söka på svårigheter. Men jordbruket är på väg med stora steg. Den moderna föreningserörelsen ger yrkesgrupperna den lära sammanhållning som är den grundläggande förutsättningen för att de hundratals yrkesutövarna skola kunna hävda sig och sin rätt i samhället gentemot alla andra starkt sammansvetsade intressegrupper.

Jordbruksfrågorna beröra för det första människorna, för det andra de levande produktionskrafterna, jorden och djuren, samt för det tredje den tekniska utvecklingen. Den rent mänskliga utvecklingen är ju huvudsaken, de övriga produktionskrafterna inställas i människans tjänst. Men det viktigaste utvecklingen, de svåraste jordbruksproblemen torde röra just mänsklig materialutveckling är rätt håll, tillämpningen på individerna av rättvisa och rimlighet beträffande nationalinkomsternas fördelning o. s. v.

RLF:s uppgifter.

Vi känna alla till om flykten från jordbruket. I nära samband med denna står vårt svenska befolkningsproblem. Om vi ägna få år passera vi ett äminstone tillfälligt befolkningsmaximum. Barnantalet räcker inte till att fylla de luckor som uppstått efter pågående stora årgångar. Våra 30,000 födda barn om året (fjölårets siffra) kunna icke fylla luckorna efter 130—140,000 från gångna tider. Giftiga läsförhållanden äro kanske icke så påfallande i Sverige i annan mån än att den genomsnittliga gifternålsåldern är hög, vilket sammanhängar med långa utbildningstider, osäkra arbetsförhållanden, överskott på kvinnor i förhållande till antalet män i stadsstäder och vissa industristridbygder. Ett sjunkande befolkningsantal kommer i hög grad att påverka jordbrukets näringens förhållanden. RLF har en väsentlig uppgift att fylla för att behålla de unga vid näringen genom att skapa bättre ekonomiska förhållanden, genom upplysnings- och studieverksamhet, hemlivets renässans, ett sunt nöjesliv, arbets tekniska underlättande och tillrättaliggande av bostadsförhållandena, etc.

När landsbygdens folk står på jämbördig nivå med andra yrkesgrupper ekonomiskt, socialt och kulturellt, då landsbygdens folk står lika högt ifråga om att tänka, att vilja och att kunna, då är det slut på flykten från landsbygden. Och dit måste RLF sträva, dit måste vi alla som bygga och bo på Sveriges landsbygd sträva att med enig sammanhållning och okuvlig energi lyfta jordbrukets folk. Vårt föreningsliv ger oss här grunder att bygga på. Ekonomi och kunskaper ge oss möjlighet att underlätta arbetet i hushåll och djurstallar, på ås och ång.

Bort med margarin.

RLF har slagit för skogsarbetarna i Bergslagen och sjungit ut om landets fettförsörjning. I detta fall måste vi dock se upp, så att saken ej förtuskas. Vi kunna räkna med avspärrning av landets gränser inom få dagar eller månader. Vi måste räkna med att mjölkproduktionen i stora delar av landet ännu icke är ekonomisk och framför allt icke tillräckligt omlättande för att ens under fredstid kunna föse hela vårt folk med inhemskt matfett. Om vi skola använda smör eller margarin tvistas det. Det sägs att det är en vitaminfråga, en kalorifråga, en produktionskostnadsfråga, en fattigundersödsfråga åt arma svenska bondkråk, som inte kunna klara sig själva. Det sista är en lögn och resten bara halva sanningar, sade tal. Smör eller margarin är bara en fråga om svenskarna äro svenskar eller negrer och handla därefter. Skall Sveriges folk utanför jordbruket äta margarin, då skola svenska jordbrukare i gengäld endast ha tullfria amerikanska jordbrukamaskiner, inga svenska, då skola vi ha ryck spik icke svensk, finaka trilvaror, icke svenska. Vi jordbrukare vilja inte ha det så. Men kommer icke margarinet bort blir detta nog vår väg. Skola vi jordbrukaresmörproducenter sota för att det av internationell storfinans- och profitbegär ledda samhället även skapat sådant elände, är socialt så illa uppbyggt, att vissa folkgrupper och åldrar utom jordbruket ej har råd att hålla sig till svenska produkter, hålla svensk produktion i gång, skaffa livsuppehälle åt svensk befolkning? Nej och åter nej. Kasta ut margarinet och lät storfinansintressena i margarin, industri och eljest kosta på de nödvändigaste renlighetsåtgärderna inom det av penningens demon besatta samhället. Och detta bör göras, innan fettförsörjningen ställs på sin spets genom krigliga förvecklingar. Detta är en fråga, som rör såväl människorna som produktionsfaktorerna jorden och djuren.

Vi komma så in på jordproblemen, sade tal. vidare. Vi ha mängder av ofullständiga jordbruk och av jordbruk så illa belagna att familjens arbete huvudsakligen åtgår för improduktiva ändamål. Vi måste ha grunden för sammanläggning av fastigheter, tillrättande av ägoförhållanden så att de gå att ekonomiskt bruka. Här ha statsmakterna, RLF och de enskilda yrkesutövarna oerhört mycket att uträtta, och mycket litet är gjort.

Torkan på Gotland.

Efter vad jag i dag haft tillfälle att se av eder veckra o ha ni gotlänningar för i är även ett annat problem. Nog har försommaren varit fruktansvärt torr och brant marker och gröda på fastlandet, såväl i när hemprovins Östergötland som i nära Skåne. Men här på Gotland synas förhållandena så pass allvarliga, att särskilda åtgärder äro av nöden. Efter vad jag utfarit har även ortaförbundsstyrelsen redan diktaterat vissa åtgärder för att i möjligaste mån underlätta för medlemmarna i de stundande svårigheterna. Och jag vågar uttrycka den förhoppningen, att ortaförbundsstyrelsen skall lyckas i detta gärdelens betydelsefulla strävande.

På det tekniska området ha vi ännu oerhört mycket att uträtta, både organisatoriskt, byggnadstekniskt samt ifråga om maskinteknik och ekonomisk planläggning. Vi klaga över de dåliga priserna på jordbrukets produkter, över de höga kostnaderna på allt vi måste köpa. Men vi skola icke förglömma att detta till en del är vårt eget fel. Vi ha icke hållit ihop som vi bör, avundsjukan och högfred ha kravat våra yrkesmän stora pengar. Vi skola inte begära, att andra yrkesgrupper skola tro på jordbrukarnas ständiga jämmerlåt om det icke finns ovederlagliga bevis för att den är befogad. Men ha ni bevisen så skicka de till RLF i Stockholm, som nu samlat de-

Far och dotter drunknade båda.

Tragiskt slut på simlektionen.

HÄRNÖSAND, 16 juli (TT). Den kände bygdespelmannen Erik Bystedt, Skog, och hans 12-åriga dotter omkommo på lördagen genom drunkning.

Då en 15-årig son till Bystedt kom ned till Storsjön fann han faderns livlösa kropp och började omedelbart söka efter system. Hanne fann honom en bit från stranden på 1 1/2 meters djup. Man antar, att Bystedt, som höll på att lära flickan simma, drabbats av hjärtslag och släppt flickan, vilken även gått till botten. Bystedt var i 50-årsåldern och god simmare.

Dog under sång.

STOCKHOLM, 17 juli (TT). Under badning vid Utö på söndagen omkom en 67-årig murare Nils Olsson från Stockholm. Medan han låg och låg började han sjunga, och en hel del folk samlades på stranden för att lyssna. Plötsligt tystnade sången, mannen låg alltför och flöt som fört ut. Ett par personer rodde ut och funno att mannen var livlös, och upplivningsförsök blevo utan resultat. Troligen har han drabbats av hjärtslag.

Ej simkunnig, gick till botten.

GÖTEBORG, 17 juli (TT). 21-åriga Arthur Johansson från Kville drunknade på söndagen i Lillebybadet i Björlanda. Johansson, som ej var simkunnig, råkade komma ut på för djupt vatten och gick till botten.

Drabbades av hjärtslag och sjönk.

ANGELHOLM, 16 juli (TT). Under badning i Hov omkom på lördagen en 17-årig yngling, Helge Rosendahl från Hov, troligen drabbad av hjärtslag. Han ropade på hjälp under en simtur och fördes i land av tillskådande personer men var då redan död.

klarationsuppgifter för att få bevisa jordbrukets verkliga lönsamhet. På talen byggdes problemen framhållt föredraget, laren bl. a. att en ändring måste ske. I annat fall få vi stå stopp på praktiskt taget bygggnadsverksamhet på landsbygden, då herrarna på andra kanter bli möjliga resonera med. Sådant brukar gå bäst, ut de äro hungriga.

Sveriges bönder skola utföra ett befrielseverk.

Att vi i stort sett sakna fackutbildade bygggnadsexperter för jordbrukets ekonomiska bygggnader, att vi blott stå vid en ringa bänkan av jordbrukets maskinisering, att vi i mångt och mycket måste bryta mot det som var beprövat och gott under fars och farfars tid är ett tecken på att jordbruket är på väg att i hastigt tempo söka hinna fatt igen. Men om vi så lyckas att trygga vår närings ekonomiska bestånd, få vi dock aldrig glömma att av jordbrukets arbetskrafter människan som sådan är den förnämsta. Låt penningen bli ett medel att höja livets värde, men låt den aldrig bli målet för det korta vandringen under jordelivet. Vårt folks lyckliga framtid är hotad i dessa dagar, kanske mer än någonsin tillföre av yttre händelser ute i världen, av en tilltagande livsvilja inom landets gränser. Sveriges bönder kunna hejla den utveckling som nu synes föra vårt folk mot liknande öden som drabbat babylonier, egyptier och romare. Skola några kunna förhindra att vi gå samma väg, vekligt liv, penningen till avgud, tillbakagående befolkningsutveckling, så är det den sunda kärnan av landets befolkning, de som bygga och bo i naturens sköte, som leva efter naturens lagar och ständigt frojdas åt naturens spirande liv. Den uppgift som tillkommer oss är icke endast att bevara vår egen näring, trygga vår egen utkomst, vår uppgift är att ur en situation, mer brydsam än många vill tro, rädda det svenska folkets framtid. Det är en livsuppgift för var och en av eder, där ni alla kunna göra stora insatser. Samfällt skola Sveriges bönder bli en gång utföra befrielseverk som icke stå Engelbrekts och Gustaf Varas efter.

Avslutning.

Så blev det ytterligare sång och musik varpå följde den sista programpunkten, korum, som en värdig avslutning på en värdig bondedag. Detta inleddes med att dir. Eldhagen sjöng Beethovens: *»I himlar lovsjung»* den Ewiges ära. Kyrkoherde Olof Havrén yttrade härefter några allvarsmättade ord kring temat: *»Så lyktar dagen och kvällen är inne, låt oss böja våra vuvuden enligt fader-nas seds, och förrättade bön, varpå sjöngs »Vår Gud är oss en väldig borg.»* Till sist höll hr Hoppe ett kort tackanförande och så herrades det för RLF, så det ökade i berghällarna ovanför Slottstråk.

Tänkvärda ord.

Man måste göra sin plikt och icke frukta motgång.

Frédrik den Store